

Nr 582.

Av herrar **Sjölin** och **Fagerholm**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 162, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 juni 1951 (nr 374) om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen).

I Kungl. Maj:ts proposition nr 143 till 1951 års riksdag med förslag till förordning om skatt å elektrisk kraft återgivas inledningsvis finansministerns direktiv för utredningen i ärendet. Det heter där bl. a., att det — — — »i första hand befunnits lämpligt att överväga beskattning å *drivkraft* (kurs. här) i form av bränsle eller elektrisk kraft» — — —.

Av de i propositionen återgivna remissyttrandena framgår klart, att elskatten skulle komma att drabba olika grupper av förbrukare olika hårt eller, såsom kommerskollegium uttrycker saken, skatten skulle träffa »ojämnt och tämligen godtyckligt». För att närmare belysa detta pekar kollegiet på två förbrukarkategorier, nämligen dels hushållen, i fråga om vilka graden av elektrifiering skulle medföra i och för sig omotiverade variationer i skattebelastningen, och dels de industrier, som äro helt beroende av att billig elkraft står till förfogande. En rad andra remissinstanser anlägga liknande synpunkter, varvid likaledes den elektrokemiska och elektrotermiska industriens särställning understrykes.

För sistnämnda industri karakteristiskt är att den förbrukar mycket stora kraftbelopp men att härav endast en obetydlig del eller upp till 10 procent användes såsom drivkraft, under det att de återstående ca 90 procenten, den s. k. processkraften, ingår såsom en integrerande del i själva tillverkningsförfarandet. Processkraften har därför karaktären av en *råvara*, på vilken industrien i fråga baserar sin verksamhet.

Samtliga större företag inom branschen ha på grund av här nämnda förhållanden hemställt, att Kungl. Maj:t med stöd av den dispensmöjlighet, som finnes inskriven i elskatteförordningen, måtte medgiva dem befrielse från skyldighet att erlägga elskatt. Vissa av sökandebolagen ha i andra hand anhållit, att skatten måtte begränsas till att utgå med 10 procent på ett beskattningsvärde av högst 0,75 öre per kilowattimme — detta för att de i **varje fall icke** skulle bli hårdare belastade än motsvarande industrier i Norge.

Särskilt utförligt ha de olika argumenten för skattebefrielse redovisats i två skrivelser av den 28 maj 1951 respektive 26 januari 1952 från Stock-

holms Superfosfat fabriks aktiebolag till Konungen. Vad sagda bolag anför torde få anses representativt för samtliga berörda företags situation.

Sveriges kemiska industri förfogar icke över andra grundläggande råvaror såsom olja, kol och naturgas. Därför utgör elkraften för dem den utan tvekan viktigaste råvaran. En beskattning av den elektriska energien innebär av denna anledning synnerligen allvarliga olägenheter för denna industri och — till följd av denna industris nyckelposition — för hela vårt näringsliv. Betydelsen för ett land av en progressiv kemisk industri belyses bäst av denna industrigrens explosionsartade utveckling i USA och andra högindustrialiserade länder. Med denna utländska industri, som gynnas icke bara av goda naturliga förbindelser utan även genom myndigheternas åtgärder i olika hänseenden, har den svenska kemiska industrien att konkurrera — framför allt på den svenska marknaden.

Utan att äga några absolut säkra hållpunkter för en uppskattning av kraftens s. k. beskattningsvärde har Stockholms Superfosfat fabriks aktiebolag överslagsvis beräknat, att elskatten under år 1950 för dess vidkommande skulle ha blivit av storleksordningen 600 000 kronor. Med hänsyn till dels den väntade allmänna fördyringen av kraften och dels en normal ökning av bolagets kraftförbrukning skulle skatten inom en icke alltför avlägsen tid — ett par tre år — kunna beräknas vara uppe i ca 1 milj. kronor.

Den elektrokemiska och elektrotermiska industrien intager en absolut undantagsställning i dessa skattesammanhang. Landsorganisationen framhöll i sitt yttrande i över förslaget om elskatt med en utgångspunkt av en skatt av 1 öre per kilowattimme, att denna beskattning skulle motsvara »i genomsnitt 0,1 procent på salutillverkningsvärdet i livsmedels-, textil- och läderindustrierna men 1 å 2 procent i cellulosa-, cement- och järn- och stålindustrierna, allt enligt 1948 års industristatistik». Med samma utgångspunkt skulle procenttalet för här berörda industrier bli 12,5.

Möjligheten att övervältra någon del av elskatten på konsumtionen torde på grund av konkurrensen och särskilt då de ytterst ogynnsamma tullförhållandena vara högst begränsad i en mera normal marknadssituation. Där en svensk kemisk produkt kan räkna med ett tullskydd av i bästa fall 10 %, ligger motsvarande utländska skydd ofta tre å fyra gånger högre. Å ena sidan erbjuder alltså den svenska marknaden synnerligen generösa villkor för den utländska konkurrenten samtidigt dock som dennes »tullvårdande» myndighet noga vakar över att de egna tullbarriärerna ha en tillfredsställande höjd. Det är emellertid ingalunda konkurrensen som sådan som i skrivelsen påtalas utan olikställtheten i produktionens villkor.

I proposition nr 162 till årets riksdag föreslås ju sådan ändring i elskatteförordningen, att bl. a. hushållen helt skulle bli befriade från elskatt. I propositionen framhålles, att det huvudsakliga syftet med elskatten var att genom en ökning av statsinkomsterna åstadkomma ett i dåvarande eko-

nomiska läge tillräckligt stort budgetöverskott. Det uttalas vidare, att behovet av tillfälliga inkomster givetvis kvarstår, men att andra tillfälliga inkomster sedermera tillkommit och att behovet av att bibehålla en oförändrad elskatt därför ej framstår som lika stort.

Med hänsyn till sistnämnda deklaration samt till de synnerligen starka rättvise- och sakskäl, som tala mot att man accepterar en sådan effekt av elskatten, att den tillåtes träffa en industriell råvara, föreslå vi, att elskatteförordningen jämkas på sådant sätt, att den nuvarande diskrimineringen av den elektrokemiska och elektrotermiska industrien elimineras. För en dylik åtgärd talar även att denna industris möjligheter att inom egna marginaler bära skatten eller att företaga en skatteövervältring enligt vad vi erfarit ytterligare försämrats under de senaste månaderna. Den utländska konkurrensen har sålunda blivit alltmer kännbar, samtidigt som företagen i samband med årets löneuppgörelser fått taga på sig högst betydande merutgifter.

För den händelse framställa yrkanden om elskatteförordningens upphävande ej skulle av riksdagen bifallas, bör ej heller total skattebefrielse ifrågakomma för här berörda industrier, utan att skatten — på sätt finansministern i sitt inledningsvis återgivna uttalande förutsatt och i likhet med vad som gäller för industrien i övrigt — begränsas till att träffa den egentliga *drivkraften*. Några praktiska svårigheter skulle en dylik omläggning icke behöva medföra. Antalet berörda företag äro få, och den enligt vårt förslag skattepliktiga kraftförbrukningen skulle kunna schablonmässigt fastställas till en för hela branschen likformig del av den totala kraftförbrukningen.

Under återopande av vad vi ovan anfört hemställa vi,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 162 måtte — för den händelse ej beslut fattas om elskatteförordningens upphävande — besluta att s. k. processkraft, i huvudsak använd inom den elektrokemiska och elektrotermiska industrien, icke skall drabbas av skatt å elektrisk kraft enligt samma förordning samt att vederbörande utskott måtte utarbета härför nödvändig författningstext.

Stockholm den 2 april 1952.

Bengt Sjölin.

P. Hj. Fagerholm.